

PACHATELÉ, OBĚTI A ALKOHOL V PŘÍPADECH TRESTNÉ ČINNOSTI SE ZNAKEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Hana Přesličková za tým projektu IKSP (Violence0ff)

Národní konference Alkohol, děti a násilí: společenská
odpovědnost

4. června 2024

ZÁKLADNÍ INFORMACE O PROJEKTU A DÍLČÍCH VÝSLEDČÍCH

Projekt

- Projekt **IKSP** – PDP7- „*Zlepšení v oblasti zacházení s pachateli a v oblasti podpory obětí v případech domácího a genderově podmíněného násilí v ČR*“, doba realizace leden 2020 – březen 2023, hlavním cílem projektu bylo zmapovat a popsat zacházení s pachateli v případech domácího genderově podmíněného násilí v ČR, financovaný z Norských fondů 2014 - 2021

Dílčí metoda

- Analýza justičních statistických dat (statistické listy soudní) a analýza trestních spisů

Cíl

- Popis základního statického obrazu
- Obsahová analýza - popis vybraných charakteristik případů domácího násilí k získání detailnějších informací

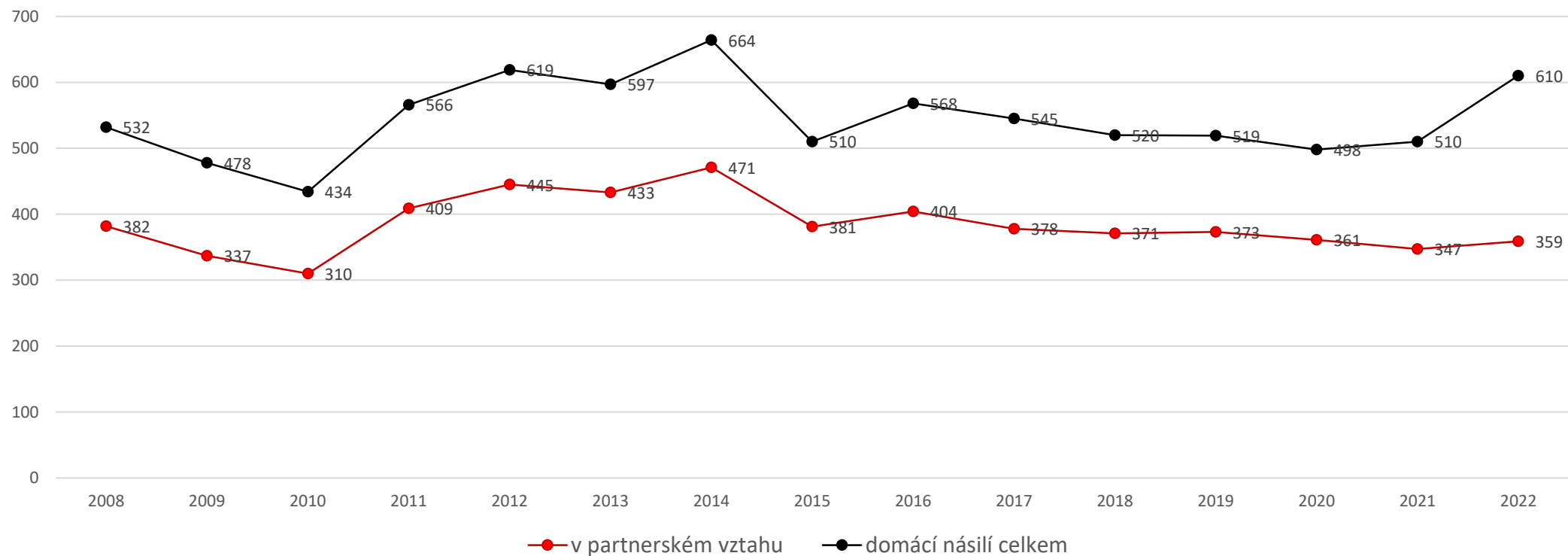
Zkoumané soubory

- Statistická data – trestné činy se znakem DN v partnerském vztahu, odsouzení pachatelé, n=3692 v období 2008 - 2019
- Trestní spisy – trestné činy se znakem DN v partnerském vztahu, náhodný výběr 10 % spisů, odsouzení pachatelé, rozsudky n=106, za roky 2008 - 2009 a 2018 - 2019

STATISTICKÝ PŘEHLED

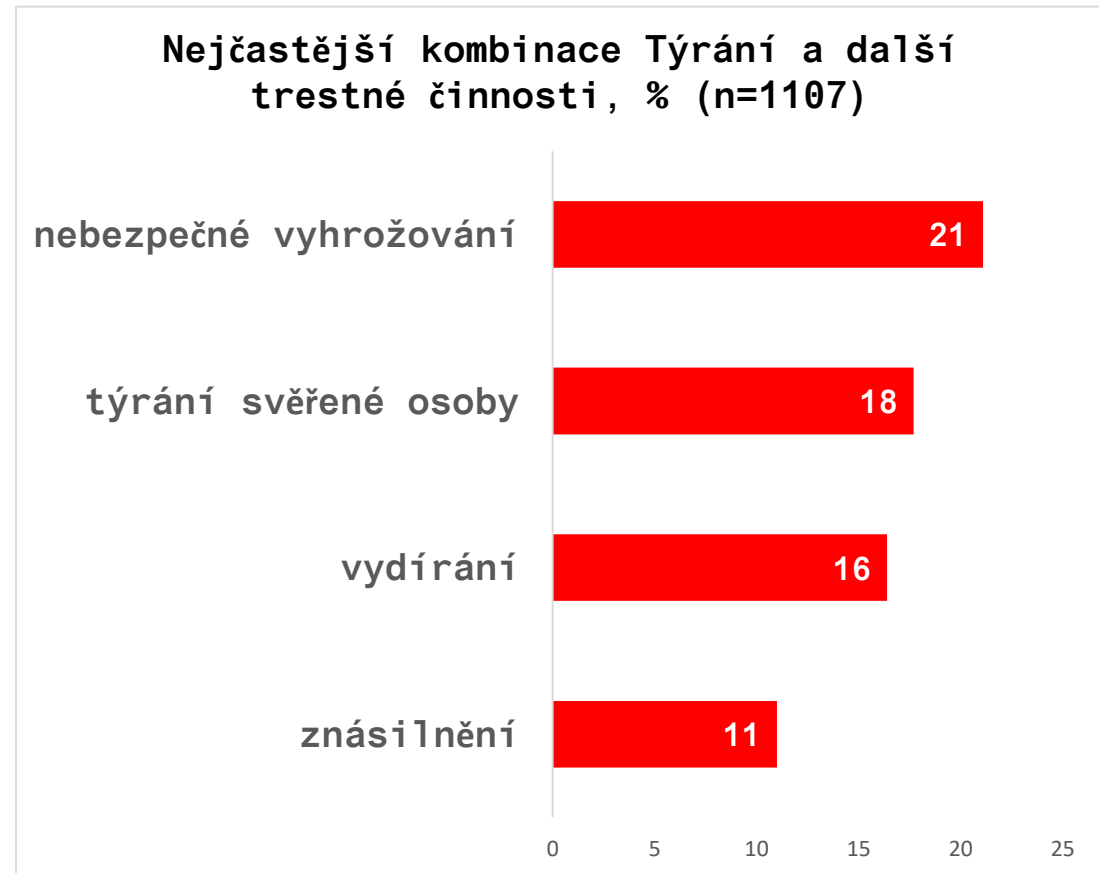
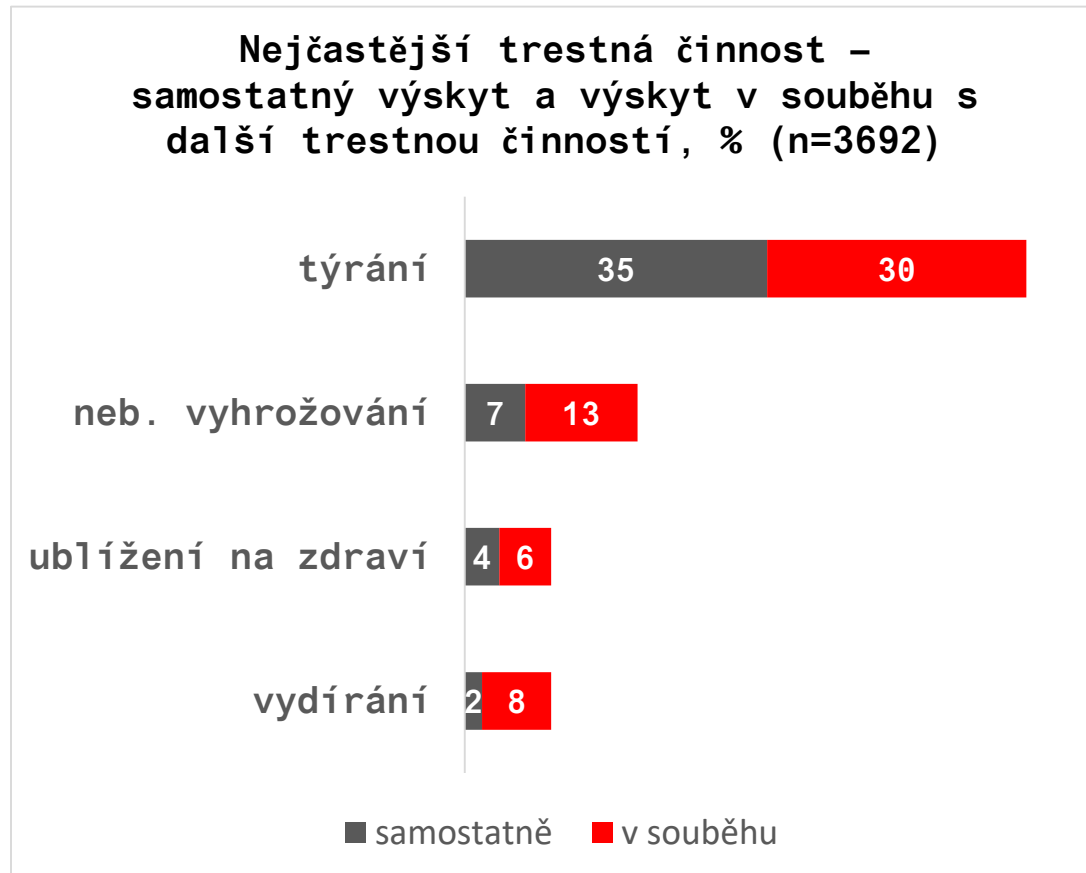
TRESTNÉ ČINY SE ZNAKEM DOMÁCIHO NÁSILÍ

Srovnání absolutních četností případů se znakem domácího násilí celkem a v partnerském vztahu

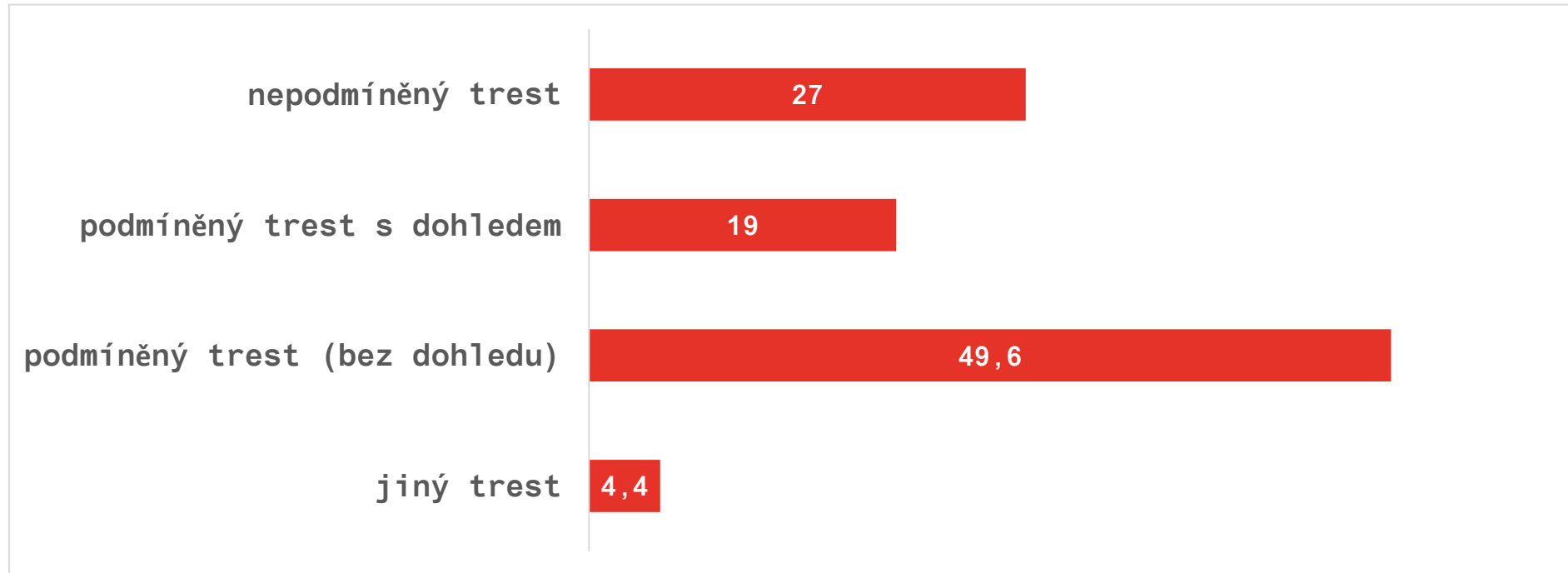
- Ročně průměrně 545 případů domácího násilí – i přes výkyvy v některých letech trend stabilní, průměrně 384 případů domácího partnerského násilí – v posledních 6 letech ustálení cca 370 případů ročně
- >1 % celkového počtu osob postavených před soud

STRUKTURA TRESTNÉ ČINNOSTI S EVIDOVANÝM ZNAKEM DN – ODSOUZENÍ PACHATELÉ (N= 3692)

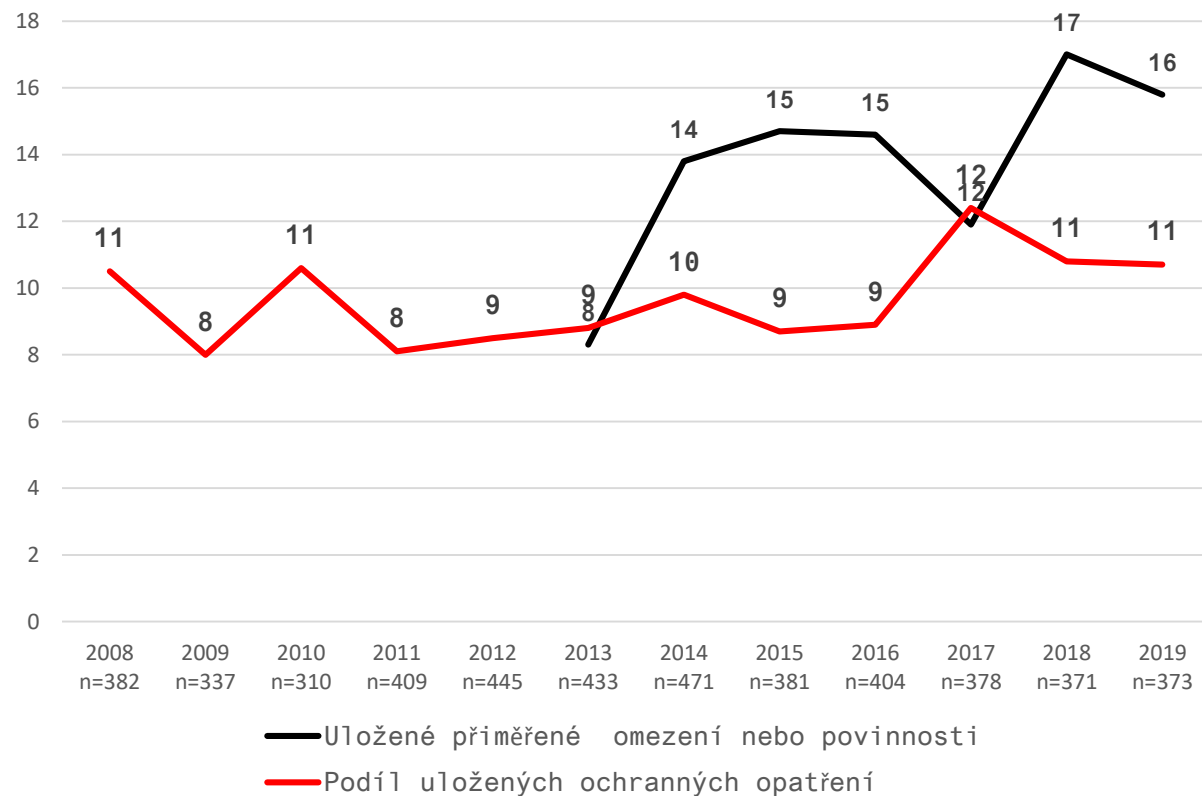
Nejčastěji se jednalo o dva až tři souběžné trestné činy (v průměru to bylo 2,7 trestných činů; S. D. = 1,0)

DRUH ULOŽENÉHO TRESTU U ODSOUZENÝCH PACHATELŮ, % (N=3692)

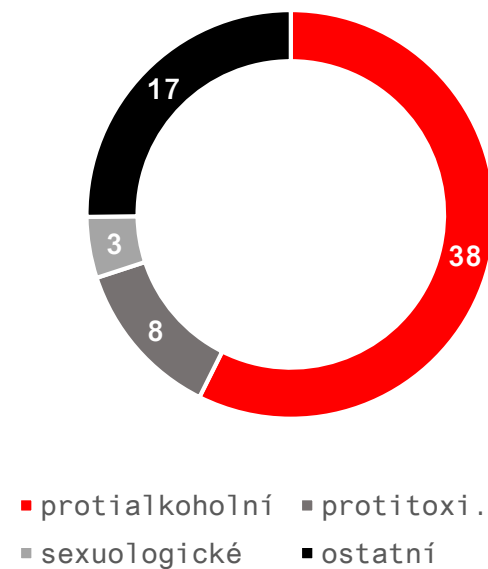

OCHRANNÁ OPATŘENÍ A PŘIMĚŘENÉ OMEZENÍ A POVINNOSTI

Podíl soudem uložených ochranných opatření a přiměřených omezení a povinností za trestnou činnost se znakem partnerského násilí v letech 2008–2019 v soudních statistikách, %

Průměrný počet jednotlivých ochranných opatření uložených soudem za trestnou činnost se znakem partnerského násilí v letech 2008–2019 v soudních statistikách

ANALÝZA SPISŮ

VYBRANÉ ASPEKTY (POROVNÁNÍ)

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O PACHATELÍCH – POROVNÁNÍ DAT

Analýza justičních statistik vs analýza spisů

2008 – 2019	n=3692	n=106
	M / %	M / %
Věk pachatele	39,6	36,2
Pohlaví (muž)	96,8	100
Národnost		
Česká	92,6	93
Slovenské	2,8	6
Ruské	1,0	1
Ostatní	3,6	
Sledovaná okolnost:		
Alkohol	18,4	
OPL	1,4	

M=průměrná hodnota

Sledovaná okolnost - vliv alkoholu

„Uvede se pouze tehdy, jestliže byl zjištěn nikoli zanedbatelný vliv požití alkoholu na spáchaný trestný čin. Příkladem lze odkázat na případy dopravní nehody, již pachatel zavinil při řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu, dále na trestný čin výtržnictví podle § 202 tr. zákona, resp. § 358 tr. zákoníku, trestný čin znásilnění podle § 241 tr. zákona, resp. § 185 tr. zákoníku (ale i další násilné trestné činy), pokud byly takové trestné spáchány pod vlivem či v důsledku požitého alkoholu, apod.“ (Návod k vyplňování statistického listu trestního pro fyzické osoby – soudy, 2022)

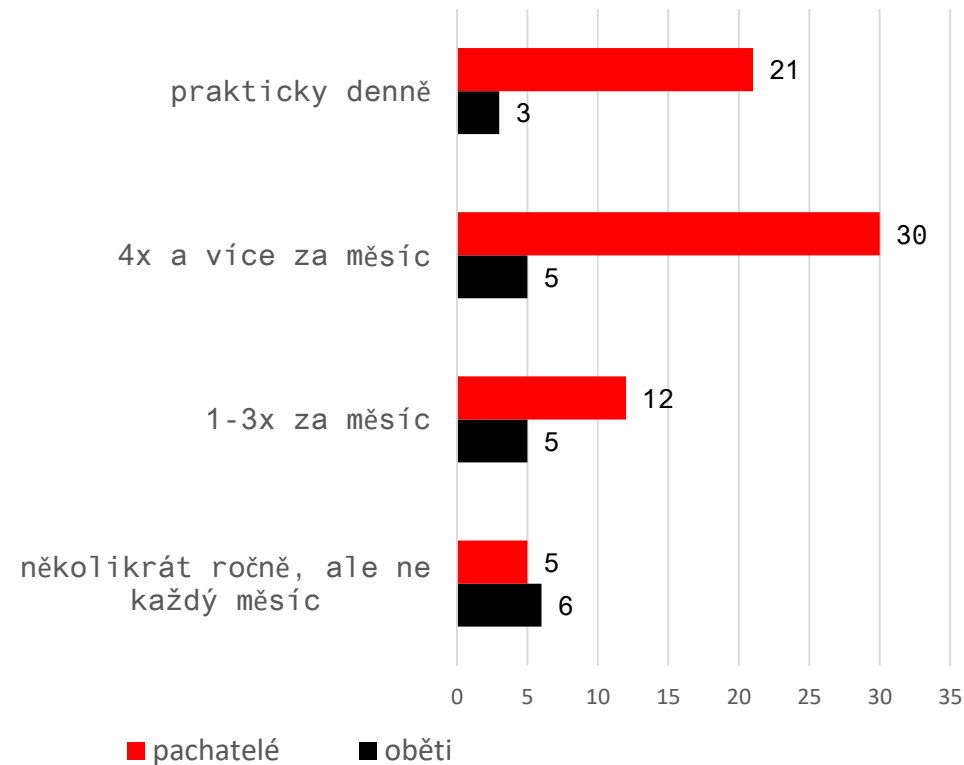
ZJIŠTĚNÍ Z ANALÝZY TRESTNÍCH SPISŮ

Analýza spisů oběti

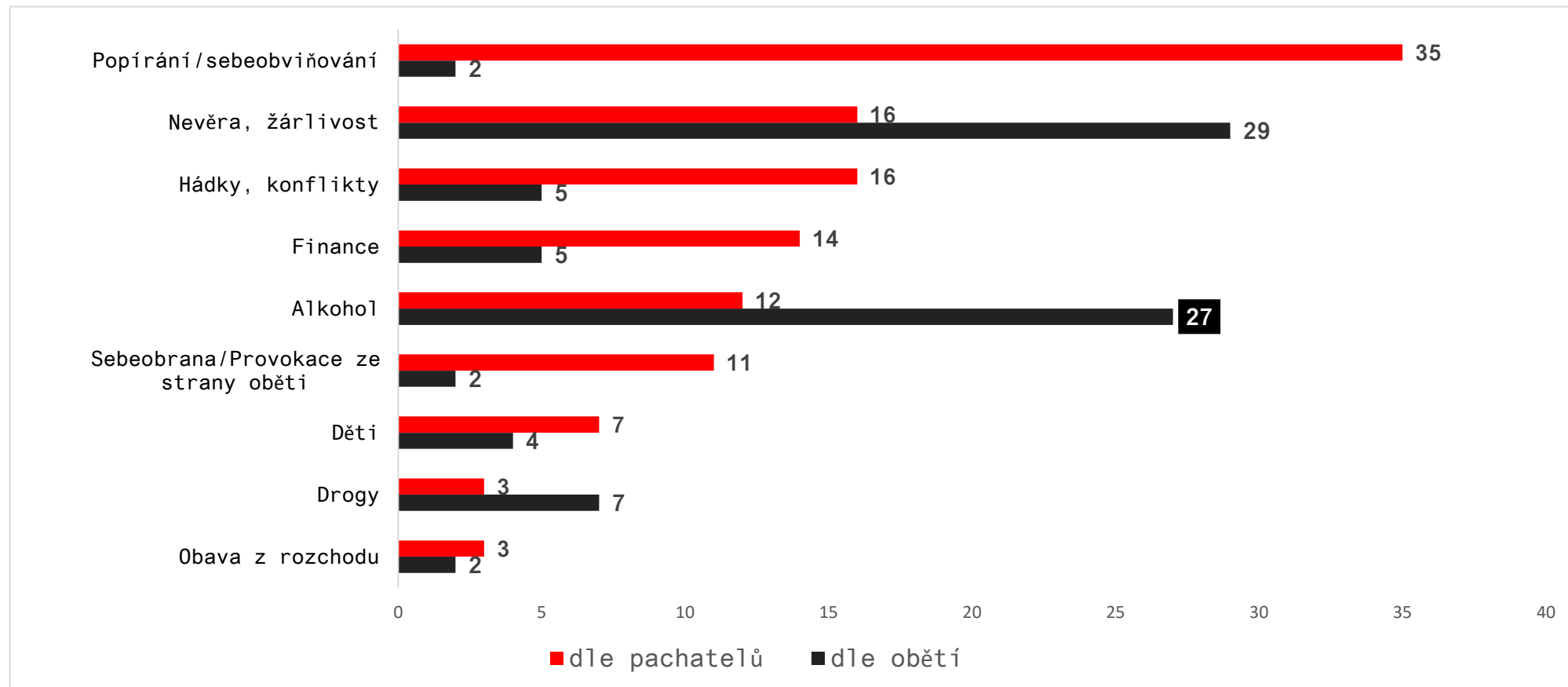
pachatelé

n=106	% Ano (č)	N	% Ano	N
Alkohol				
<i>Užíval alkohol</i>	80	90	35	68
<i>Léčen z alkoholové závislosti</i>	16	84	1	59
<i>Intoxikace v době páchání (pokaždé/často)</i>	69 (59)	85	15	65
Drogy				
<i>Užíval drogy</i>	37	89		
<i>Léčen z drogové závislosti</i>	6	83	16	61
<i>Intoxikace v době páchání (pokaždé/často)</i>	11 (9)	84	2	63

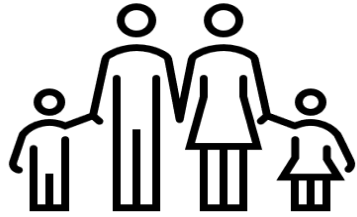
Frekvence užívání alkoholu, pachatelé (n=68),
oběti (n=19), absol. četnosti

MOTIVY/SPOUŠTĚČE PÁCHÁNÍ DN PODLE OBĚTÍ A PACHATELŮ (absolutní četnosti)

RODINNÝ KONTEXT A ALKOHOL V PŘÍPÁDECH SE ZNAKEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

- U 19 % odsouzených pachatelů (n = 61) a u 15 % obětí (n=52) bylo zjištěno, že **přinejmenším jeden z rodičů byl závislý na alkoholu** (zdroj: znalecký posudek).
- **Společné dítě či děti s obětí měly tři čtvrtiny pachatelů**, z toho v naprosté většině (91 %) případů byly útokům děti přítomny. Pokud byly děti **svědky domácího násilí**, bylo tomu tak ve **40 % vždy či často**.
- Pachatelé, kteří měli s obětí společné dítě (nebo děti), **užívali alkohol statisticky častěji** než ti, kteří žádné děti neměli.
- Ve 14 případech docházelo zároveň k týrání dětí (v 8 případech se jednalo o společné děti pachatele a oběti, v 6 případech o děti, kterým pachatel nebyl otcem)
- Značný podíl odsouzených (37 %) dle znalců trpěl duševní poruchou či onemocněním, kdy nejčastěji se jednalo o nějakou poruchu osobnosti (15 odsouzených, 21 % diagnóz) nebo **nějakou poruchu související se závislostí na návykových látkách** (13 odsouzených, 18 % diagnóz), častý byl také jejich společný výskyt (u 27 % z psychicky nemocných, n=26).

INDIVIDUALIZACE TRESTNĚPRÁVNÍ SANKCE V PODOBĚ VHODNÉHO OPATŘENÍ

- V 17 (16 %) případech bylo pachatelům uloženo soudem ochranné léčení z toho ve 14 protialkoholní.
- Alespoň jedno z přiměřených „opatření“ (omezení či povinností) bylo uloženo v 18 % případů našeho vzorku (ve 3 případech byla uložena 2 taková opatření zároveň)
 - Ve 2 případech byla uložena přiměřená povinnost *podrobit se léčení závislosti na návykových látkách*
 - V dalších 10 případech bylo pachatelům uloženo přiměřené omezení zdržet se požívání alkoholu či jiných návykových látek (nejčastěji uložené přiměřené omezení)
 - Ve 3 případech pouze byla pachateli uložena přiměřená povinnost podrobit se vhodným programům psychologického poradenství

Uložená přiměřená omezení a povinnosti (absolutní četnosti) N Počet

<i>Zdržet se požívání alkoholu nebo jiných NL</i>	10	106
<i>Zdržet se návštěv nevhodného prostředí</i>	3	106
<i>Podrobit se léčení závislosti na NL</i>	2	106
<i>Podrobit se vhodným programům psychologického poradenství</i>	3	106
<i>Zdržet se neoprávněných zásahů</i>	1	106
<i>Uhradit dlužné výživné nebo jinou dlužnou částku</i>	1	106

ZÁVĚR

Data shromažďovaná v justičních statistikách ohledně přítomnosti alkoholu či jiných návykových látek a jejich vlivu v době páchaní trestných činů se znakem domácího násilí se neshodují se zjištěními z trestních spisů, zdají se být podhodnocena.

Užívání alkoholu v době páchaní v případech trestných činů se znakem domácího násilí hraje významnou roli.

Viktimizace dětí domácím násilím (týráním) v partnerském vztahu, často páchaným pod vlivem alkoholu.

Otázka využívání všech vhodných opatření ze strany soudů (i součinnosti PMS) v případech trestné činnosti se znakem domácího násilí.

Závislost či problematické užívání alkoholu jsou kontraindikací vstupu programů pro práci s osobami dopouštějícími se násilí.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Zacházení s pachateli domácího partnerského násilí I.

[://www.iksp.cz/zachazeni_s_pachateli_domaciho_partnerskeho_nasili_i](http://www.iksp.cz/zachazeni_s_pachateli_domaciho_partnerskeho_nasili_i)

<https://violenceoff.cz/>

Hana Přesličková

+420 257 104 107

hana.preslickova@violenceoff.cz

hpreslickova@iksp.justice.cz

Institut pro kriminologii a sociální
prevenci

Náměstí 14. října 12

150 00 Praha 5